

«Ελλάδα 2.0»

Αγώνας δρόμου για να σωθούν 5,7 δισ. από το Ταμείο Ανάκαμψης

Γράφει ο
Κωνσταντίνος Δαυλός

Η Ελλάδα κατέθεσε προχθές στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή την πρόταση αναθεώρησης του Εθνικού Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας «Ελλάδα 2.0», σε μια προσπάθεια να διασφαλίσει πως ούτε ένα ευρώ από τα 35,9 δισ. του Ταμείου Ανάκαμψης θα πάει χαμένο. Το ρολόι ωστόσο μετρά αντίστροφα. Μέχρι τις 31 Αυγούστου 2026 όλα τα έργα πρέπει να έχουν ολοκληρωθεί και οι δυσκολίες είναι πολλές.

Η νέα πρόταση που υποβλήθηκε είναι -όπως τονίζει το υπουργείο Οικονομικών- «χρηματοδοτικά ουδέτερη». Δεν αυξάνεται δηλαδή ο συνολικός προϋπολογισμός, αλλά γίνεται ανακατανομή πόρων ώστε τα χρήματα να κατευθυνθούν σε έργα που έχουν πραγματικές πιθανότητες να ολοκληρωθούν εγκαίρως και να φέρουν απτά αποτελέσματα. Η αναθεώρηση στοχεύει επίσης στην απλοποίηση των οροσήμων για να επιταχυνθούν οι διαδικασίες αξιολόγησης από τις Βρυξέλλες, ενώ διατηρείται το ποσοστό συμμετοχής των «πράσινων» και ψηφιακών δράσεων, όπως προβλέπει ο ευρωπαϊκός κανονισμός.

Μέχρι σήμερα η χώρα μας έχει λάβει 21,3 δισ. ευρώ από το Ταμείο Ανάκαμψης - 9,9 δισ. επιδοτήσεις και 11,4 δισ. δάνεια. Με το έκτο αίτημα πληρωμής, που αναμένεται να εγκριθεί έως το τέλος του έτους, οι συνολικές εκταμιεύσεις θα φτάσουν τα 23,4 δισ. ευρώ, δηλαδή περίπου το 65% του συνόλου. Το υπόλοιπο 35% πρέπει να καλυφθεί μέσα στα επόμενα δύο χρόνια, κάτι που απαιτεί ρυθμούς... μαραθωνίου σε ένα διοικητικό σύστημα που συχνά λειτουργεί με ταχύτητα χελώνας.

Τι αλλάζει

Ανάμεσα στα έργα που ενισχύονται είναι το πρόγραμμα δασοπροστασίας «Antinero», το Εθνικό Πρόγραμμα Πρόληψης «Προλαμβάνω», που έχει ήδη βοηθήσει χιλιάδες πολίτες να εντοπίσουν έγκαιρα προβλήματα υγείας, καθώς και το «Ψηφιακό Σχολείο», που εισάγει την Τεχνητή Νοημοσύνη στη δημόσια εκπαίδευση. Προστίθεται ακόμη ένα σύστημα παρακολούθησης φυσικών καταστροφών, επεκτείνεται το πρόγραμμα για τις «έξυπνες» γέφυρες, ενώ το gigabit voucher φέρνει την οπτική ίνα μέχρι το σπίτι.

Αντίθετα, ορισμένα έργα που δεν προχωρούν όπως θα έπρεπε -μεταξύ αυτών οι ΣΔΙΤ για τα αρδευτικά δίκτυα και το πρόγραμμα «Απόλλων» για τις ενεργειακές κοινότητες- θα αναζητήσουν άλλες πηγές χρηματοδότησης.

Η λογική είναι απλή: ό,τι δεν προλαβαίνει να ολοκληρωθεί βγαίνει εκτός.

Τελευταία αναθεώρηση

Μαζί με τη συγκεκριμένη αναθεώρηση αρχίζουν τα δύσκολα. Οι Βρυξέλλες έχουν στείλει σαφές μήνυμα ότι αυτή θα είναι η τελευταία. Δεν θα υπάρξει άλλη ευκαιρία για αλλαγές, ούτε παράταση προθεσμιών.

Η ελληνική κυβέρνηση βρίσκεται λοιπόν σε ένα συνεχές παζάρι με την Κομισιόν, προσπαθώντας να «σώσει» ό,τι μπορεί και να μεταφέρει τα υπόλοιπα έργα του «Ελλάδα 2.0» στο ΕΣΠΑ 2021-2027.

Οι καθυστερήσεις είναι γνωστές και καταγεγραμμένες. Στον τομέα της Υγείας οι ανακαινίσεις νοσοκομείων και τα τοπικά κέντρα υγείας προχωρούν με βήμα σημειωτόν, ενώ το πρόγραμμα κοινωνικής κατοικίας αντιμετωπίζει σοβαρά προβλήματα ωρίμανσης.

Στην Ενέργεια η υποθαλάσσια αποθήκη CO₂ στον Πρίνο έχει «κολλήσει», το πρόγραμμα «Απόλλων» οδεύει προς απένταξη και οι δράσεις αποθήκευσης ενέργειας για τις επιχειρήσεις κινούνται με αργούς ρυθμούς.

Ακόμη και μεγάλα έργα υποδομών, όπως ο Βόρειος Οδικός Αξονας Κρήτης και ο αντλησιοσταμιευτικός σταθμός της Αμφιλοχίας, βρίσκονται υπό στενή παρακολούθηση λόγω καθυστερήσεων.

Πανευρωπαϊκές δυσκολίες

Το πρόβλημα δεν είναι μόνο ελληνικό. Το Ταμείο Ανάκαμψης έχει πολύ αυστηρούς όρους: κάθε έργο πρέπει να πληροί συγκεκριμένους «πράσινους» και ψηφιακούς στόχους, να έχει ορατό αντίκτυπο και -κυρίως- να ολοκληρωθεί μέχρι το τέλος του προγράμματος. Οι Βρυξέλλες ζητούν απτά αποτελέσματα, όχι υποσχέσεις.

Η ελληνική πλευρά επιχειρεί να αντιδράσει εντάσσοντας πιο «γρήγορα» έργα, όπως ψηφιακά φροντιστήρια και διαδραστικούς πίνακες στα σχολεία, που μπορούν να απορροφήσουν κονδύλια χωρίς χρονοβόρες διαδικασίες.

Το στόιχημα είναι μεγάλο: 5,7 δισ. ευρώ σε επιδοτήσεις απομένουν να διεκδικηθούν και καμία δεύτερη ευκαιρία δεν θα υπάρξει. Αν η Ελλάδα καταφέρει να τρέξει γρήγορα και αποτελεσματικά, τα οφέλη θα είναι διαρκή. Αν όχι, τα χαμένα έργα θα κοστίσουν όχι μόνο σε ευρώ αλλά και σε αξιοπιστία.

Η κυβέρνηση κατέθεσε στην ΕΕ πρόταση αναθεώρησης του Εθνικού Σχεδίου, όμως οι καθυστερήσεις σε έργα Υγείας, Ενέργειας και Υποδομών απειλούν την έγκαιρη απορρόφηση των κονδυλίων

